



Scenes from a Dry City

Francois Verster & Simon Wood • 2018 • 13 min • Documentaire

Je gaat de documentaire *Scenes from a Dry City* kijken. In de film zie je beelden uit Kaapstad. De stad vreest voor een **Day Zero**: de dag waarop er geen water meer uit de kranen komt.

In deze lesbrief beantwoord je 5 vragen vooraf en 5 vragen na het kijken van de film.

Leerdoelen

Na deze les kan je:

- beschrijven welke gevolgen een watercrisis heeft op het dagelijks leven;
- reflecteren op de gevolgen van je eigen waterverbruik;
- beredeneren welke oorzaken aan een watercrisis ten grondslag kunnen liggen;
- beschrijven welke maatregelen er ter verbetering van watermanagement zijn;
- benoemen wat de gevolgen van privatisering van water(voorzieningen) zijn.

Voor de film

Vraag 1. Je eigen waterverbruik

A. De film toont de droogte in het Zuid-Afrikaanse Kaapstad en de problemen die daardoor zijn ontstaan. De beperkingen in watergebruik werden daarom steeds meer aangescherpt. De inwoners van Kaapstad mochten in 2018 maar 50 liter per persoon per dag gebruiken. Hoeveel water gebruikt één Nederlander thuis per dag denk je?

B. We slurpen in Nederlands steeds meer water, waarschuwt drinkwaterbedrijf Vitens. Vitens verwacht dat we in 2050 ruim 30 procent meer water gaan verbruiken. Hiervoor zijn drie redenen: (1) de bevolkingsgroei, (2) het kleiner worden van huishoudens -met elk een eigen wasmachine- en (3) de groeiende economie met bedrijven die steeds meer drinkwater gebruiken. Hoeveel liter water gebruik jij afzonderlijk: tijdens het douchen, het wassen van je kleren en het doorspoelen van het toilet per dag?

C. Stel je woont in Kaapstad en je mag slechts 50 liter per dag gebruiken. Welke drie aanpassingen zou je maken in je dagelijkse waterverbruik?

D. Kaapstad heeft vier miljoen inwoners en de gemeente heeft 200 tappunten gemaakt waar mensen water kunnen halen. Stel je voor dat elke inwoner hier elke dag 50 liter water mag halen. Bedenk hoe lang je moet wachten om aan de beurt te komen. Komt iedereen eigenlijk wel aan de beurt?

Vraag 2. Gevolgen van ons waterverbruik voor de rest van de wereld

Niet iedereen staat erbij stil hoeveel water er in Bangladesh wordt gebruikt om je spijkerbroek te produceren of om in Zuid-Afrika je fruit te produceren. We verbruiken meer dan alleen het water uit onze eigen kraan. Ruim 80 procent van het water dat wij dagelijks gebruiken, komt uit arme delen van de wereld. Daar zorgt het voor tekorten aan drinkwater en verwoestijning van de grond.

A. Nederland importeerde in 2018 voeding en levende dieren (717 miljoen euro) alsook groenten en fruit (702 miljoen euro) uit Zuid-Afrika terwijl daar sprake is van ernstige waterschaarste. Wat vind je zwaarder wegen: dat mensen in Zuid-Afrika er economisch op vooruitgaan of dat mensen zelf voldoende water hebben?

B. We hebben niet alleen recht op water, maar ook waterverplichtingen naar elkaar. Dat betekent dat we zorgvuldig met water moeten omgaan voor elkaar. Wat kun jij persoonlijk doen om de negatieve effecten van je waterverbruik voor andere landen tegen te gaan?

Vraag 3. Bewustwordingscampagnes

Toen de droogte in Kaapstad eind 2017 verergerde, begonnen er bewustwordingscampagnes. Zo werden er slogans gebruikt als 'If it's yellow, let it mellow' en 'If it's brown, flush it down' voor toiletbezoek en 'If it smells nice, wear it twice' voor je kleding. Daarnaast bedacht een marketingbureau de *2 minute shower songs*. Bekende Zuid-Afrikaanse zangers zongen hun meest bekende hits in 2 minuten. Het idee was om binnen die tijd te douchen. Wat voor bewustwordingscampagne zou jij bedenken om water te besparen?

Vraag 4. Het recht op water is een mensenrecht

Dit mensenrecht wordt op verschillende manieren geschonden: door industriële vervuiling van waterbronnen, onvoldoende watervoorzieningen in arme wijken of hoge prijzen die water ontoegankelijk maakt voor armen. De Verenigde Naties schrijven voor dat water niet meer mag kosten dan 3 procent van het gezinsinkomen. Je ziet dat zelfs in een welvarend land als Nederland niet iedereen die kosten kan opbrengen. Tussen 2015 en 2017 werden 20.000 Nederlandse huishoudens afgesloten. Wat vind jij: moet water gratis toegankelijk zijn voor iedereen of mag water best een prijs hebben?



Vraag 5. Van wie is water eigenlijk?

In 1957 kwam de eerste Waterleidingwet tot stand. Deze wet regelt de organisatie van de drinkwatervoorziening en toezicht op waterleidingbedrijven. Sindsdien hebben de Rijksoverheid en de Europese Unie zich steeds meer met kraanwater en de verdeling daarvan bemoeid. Je kunt nu dus wel zeggen dat kraanwater het best bewaakte voedingsmiddel van Nederland is. In 1952 ontstond de Vereniging van Drinkwaterbedrijven in Nederland; tegenwoordig zijn er nog tien drinkwaterbedrijven.

A. Wie beheert eigenlijk het drinkwater en de drinkwaterinfrastructuur in Nederland?

De Nederlandse Waterleidingwet verbiedt **privatisering** van de drinkwatersector. Alleen openbare drinkwaterbedrijven mogen water produceren en distribueren. Dat betekent dat deze taken nooit door particuliere bedrijven -die gericht zijn op winst maken- mogen worden uitgevoerd. Hierdoor garandeert de overheid door middel van regelmatige controles betrouwbaar drinkwater. Andere maatschappelijke taken worden juist wel uitbesteed aan concurrerende bedrijven in de markt; die taken worden dus wel **geprivatiseerd**. Denk daarbij aan energiebedrijven, de NS en busbedrijven.

B. Waarom zou een overheid ervoor kiezen om een taak (deels) te privatiseren?

C. Inwoners van Kaapstad zijn bang dat het water en de waterinfrastructuur door particuliere bedrijven overgenomen zal worden en dat zij meer gericht zullen zijn op het maken van winst dan op het beste voor alle inwoners. Wat zijn, denk je, de gevaren van het volledig privatiseren van een overheidstaak?

moviesthatmatter

educatie

Na de film

Vraag 6. Illegaal watergebruik

Vanwege de droogte mag je in Kaapstad je auto niet wassen of de planten in je tuin water geven. Wanneer je dat wel doet, word je door de politie aangehouden.

- A. Wat vind jij ervan dat de mannen van de autowasbeurten werden aangehouden? Leg je antwoord uit.
- B. Wat vind je ervan dat de agent het water in de waterton voor de illegale autowasbeurt weggooide? Leg je antwoord uit.
- C. Kun jij je voorstellen hoe het is om te leven in een stad waar elk moment het water op kan raken oftewel: Day Zero aanbreekt? Hoe zou je leven er dan uitzien?

Vraag 7. Arm en rijk

De meningen over privatisering van de waterhuishouding (denk aan: leidingwerk en zuivering) zijn sterk verdeeld. De ene partij geeft aan dat het zorgt voor ongelijke rechten en een verschil tussen arm en rijk alsook corruptie vergroot. In de film hoor je een protestleiden 'Water for all or the city must fall' roepen. Volgens de demonstranten moet er uit water geen winst behaald worden, omdat water noodzakelijk is voor je leven. Het moet niet zo zijn dat als je geen geld hebt, je ook geen water kan krijgen. De andere partij zegt dat alleen door privatisering kwalitatief goede watervoorzieningen kunnen bestaan.

- A. Hoe worden de verschillen tussen arm en rijk in deze film in beeld gebracht? Beschrijf de beelden.
- B. Rijke inwoners in Kaapstad hebben makkelijker toegang tot schoon drinkwater dan de arme. Wat vind jij ervan dat niet iedereen gelijke toegang heeft tot water? Begrijp je de angst voor privatisering?
- C. Wat voor oplossing zou jij bedenken zodat iedereen toegang tot water heeft? Leg uit.



Vraag 8. Oorzaken voor de watercrisis

De watercrisis heeft verschillende oorzaken. Lees de volgende twee oorzaken.

Demografische en politieke oorzaak

De bevolking van Kaapstad verdubbelde de laatste dertig jaar. Deze aanhoudende **urbanisatie** betekent dat al die extra mensen ook extra water nodig hebben. Daar komt nog bij dat veel zwarte Zuid-Afrikanen tijdens de **apartheid** niet op het waternet waren aangesloten. Het racistische witte minderheidsregime vond dat niet nodig. Na de afschaffing van de apartheid begin jaren 90 kwamen dus niet alleen massa's nieuwe mensen naar de stad, maar kregen ook veel meer mensen die in de stad woonden toegang tot leidingwater. Dat was in de nieuwe democratie immers een basisrecht geworden. Er kwamen echter weinig stuwmeren bij. De overheid investeerde nauwelijks in uitbreiding van de capaciteit. En door de **verouderde infrastructuur** lekt ook nog eens erg veel water weg.

Geografische oorzaak

Klimaatverandering zorgt ervoor dat regenpatronen structureel veranderen en kan ertoe leiden dat de droogtes elkaar sneller opvolgen en ernstiger worden. De provinciale watervoorziening is afhankelijk van het oppervlaktewater dat wordt opgeslagen in stuwmeren. Dit water wordt via pijpleidingen en tunnels naar Kaapstad geleid. Het waterpeil in de stuwmeren daalt dramatisch; een stuwmeer was in april 2018 nog maar voor 10,4 procent gevuld.

Bedenk (aan de hand van de informatie over de oorzaken) twee oplossingen die je zou presenteren aan de burgemeester van Kaapstad om het watertekort te verkleinen.

Vraag 9. Mensenrechten

Welke van deze vier mensenrechten past volgens jou het beste bij de film? Waarom?

1. Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren.
2. Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden.
3. Eenieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin.
4. Alle regeringen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd.

Vraag 10. Happy end?

Kaapstad wist Day Zero vooralsnog te ontlopen mede dankzij de indrukwekkende waterbesparing. De stad verbruikt nog maar zo'n 500 miljoen liter water per dag, tegenover 1,2 miljard liter in 2014. Ook ging het in mei 2018 regenen waardoor het waterpeil in de stuwmeren flink steeg naar 29,8 procent. Niet veel, maar wel voldoende om Day Zero uit te stellen tot ergens in 2019, 2020...

Wat zijn jouw verwachtingen voor Kaapstad?

moviesthat**matter** 
educatie